

Przyszłość globalnego sektora rolno-spożywczego

Często mówi się, że, aby wyżywić 9,8 mld ludzi w 2050 roku, dostępność żywności będzie musiała do tego czasu wzrosnąć o 60%. Jednocześnie Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) szacuje, że jedna trzecia żywności produkowanej obecnie jest marnowana.

W krajach rozwijających się główną strategią zwiększania plonów rolnych jest modyfikacja genetyczna, jednak jest ona zakazana w Unii Europejskiej i Japonii.

Obszary wiejskie w krajach o wysokim dochodzie uznawane są za zdrowsze i mniej zanieczyszczone, ale w krajach rozwijających się ludzie szukają szans w miastach. Co więcej, rolnictwo ma największy udział w globalnych emisjach metanu i tlenu azotu.

W Azji szybko rośnie spożycie białka zwierzęcego, podczas gdy w Europie z każdym rokiem bardziej popularna staje się dieta wegetariańska.

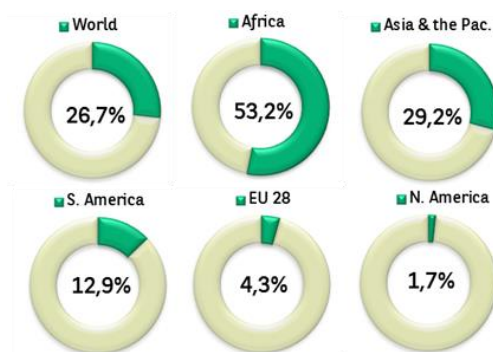
Istnieje wiele paradoksów związanych z produkcją, dystrybucją i konsumpcją żywności. W naszym raporcie przyglądamy im się dokładnie, aby zidentyfikować i wyjaśnić trendy, które mogą mieć wpływ na sektor rolno-spożywczy w perspektywie następnych 10-20 lat. Celem niniejszego opracowania jest ocena wpływu tych trendów na poszczególne elementy łańcucha wartości w branży spożywczej.

ROLA ROLNICTWA

Globalny system żywnościowy odgrywa centralną rolę w zdrowiu i dobrobycie społeczeństwa i ekosystemu.

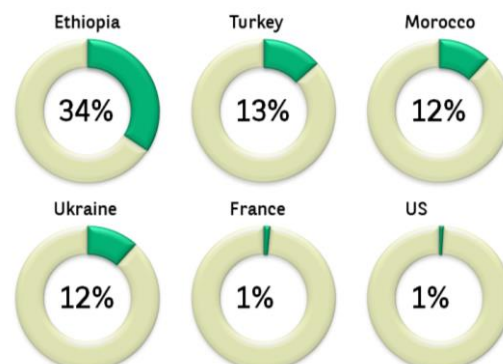
Sektor rolnictwa jest największym pracodawcą na świecie.

Wykres 1. Udział sektora rolnictwa w zatrudnieniu w 2016 roku

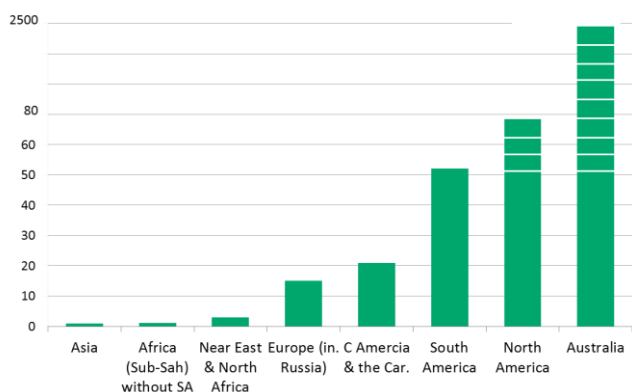
W okresie 2007-2016 globalna wartość dodana rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa w realnym ujęciu wzrosła o 32% do 3,0 bln USD. Wzrost ten spowolnił w krajach rozwiniętych, a rola sektora, mierzona udziałem w PKB, spada. Niemniej jednak w krajach dynamicznie rozwijających się rolnictwo ma szczególnie znaczący udział w gospodarce i stanowi źródło wzrostu w sektorach pozarolniczych.

Wykres 2. Udział rolnictwa w PKB w 2016 roku

Podczas gdy w USA i Australii dominują duże gospodarstwa rolne, na świecie to drobna produkcja rolna zaspokaja ok. 50% popytu na żywność, a w krajach rozwijających się ponad 80%.

Wykres 3. Przeciętna wielkość gospodarstwa rolnego (w hektarach)

NOWE TRENDY, KTÓRE MOGĄ ZMIENIĆ GLOBALNY SYSTEM ŻYWNOŚCIOWY W CIĄGU NASTĘPNYCH 10 LAT

Bez wątpienia świat się zmienia pod wpływem szeregu sił makro. W tej sekcji omawiamy trendy z największym potencjalnym wpływem na globalny sektor rolno-spożywczy.

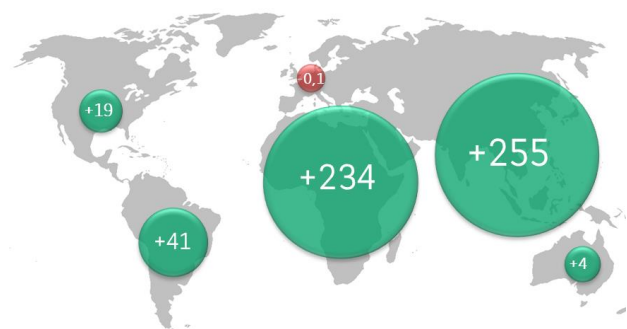
1. ZMIANY W GLOBALNYM UKŁADZIE SIŁ GOSPODARCZYCH

1.1 Rynki wschodzące szybko nadrabiają dystans do krajów rozwiniętych...

Dystans pomiędzy krajami rozwijającymi się a rozwiniętymi jest oczywiście duży, ale tempo nadrabiania zaległości w stosunku do świata bogatego jest imponujące. Rynki wschodzące i kraje rozwijające się odpowiadają za ok. 58% globalnego PKB, w porównaniu do 36% w 1990 roku. Według prognoz MFW do 2023 roku udział ten zwiększy się do 63%.

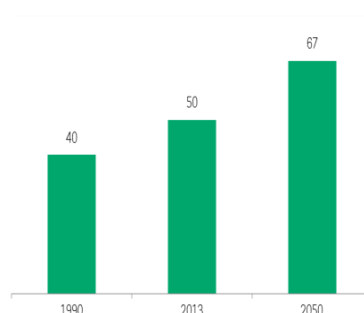
Są to także regiony, w których odnotowuje się największy przyrost populacji. Populacja globalna ma wzrosnąć z 7,6 mld ludzi w 2017 roku do 8,3 mld w 2025 i 9,8 mld w 2050. Największe wzrosty spodziewane są w Azji, w szczególności południowej, oraz w Afryce.

Wykres 4. Zmiana populacji w okresie 2017-2025 (w mln)

Jednak naszym zdaniem to nie wzrost populacji będzie miał kluczowy wpływ na konsumpcję żywności (wbrew obiegowym opiniom tempo wzrostu globalnej populacji spada), a urbanizacja, która doprowadza do zwiększania się klasy średniej.

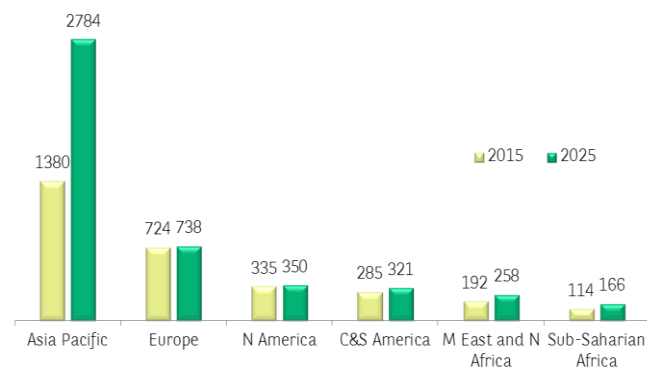
Wykres 5. Populacja miejska (% całości)

Ekspansja globalnej klasy średniej...

Rozwój gospodarczy w połączeniu ze wzrostem populacji i urbanizacji wspierają ekspansję klasy średniej, co ma daleko idący wpływ na trendy żywieniowe. Globalna klasa średnia ma wzrosnąć z 3,2 mld ludzi w 2016 roku do 4,6 mld w 2025.

Wykres 6. Wielkość globalnej klasy średniej wg regionu (w mln)

Do 2030 roku Azja może odpowiadać za 2/3 globalnej populacji klasy średniej. W Afryce klasa średnia może się zwiększyć o 40%, podczas gdy w UE i Ameryce Północnej pozostanie zasadniczo bez zmian.

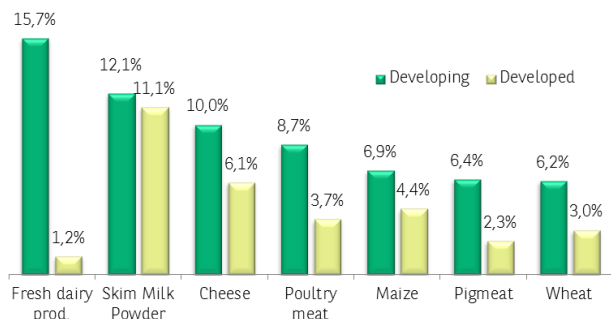
Zarówno w przypadku Azji, jak i Afryki można się spodziewać, że nastąpi szybki rozwój rynku żywności oraz...

westernizacja konsumpcji i wzrostu spożycia białka zwierzęcego.

W wielu krajach rozwijających się diety tradycyjne ustępują miejsca dietom zachodnim. Rosnąca zamożność społeczeństwa prowadzi do wzrostu popytu na produkty mięsne i przetwory mleczne. Część tego rosnącego popytu będzie oczywiście zaspokojona produkcją własną lub spadkiem eksportu netto, ale stanowi to jednocześnie dużą szansę dla globalnych firm żywnościowych. Wiele z tych

krajów ma niewystarczające zasoby naturalne i wiedzę na temat uprawy żywności, w związku z czym na znaczeniu zyskuje import, szczególnie w krajach Afryki Subsaharyjskiej, Afryki Północnej oraz Bliskiego Wschodu.

Wykres 7. Zmiana w konsumpcji produktów żywnościowych (2019-2023)

2. ZMIANY POLITYCZNE - GLOBALIZACJA VS PROTEKCJONIZM

Przyspieszenie globalizacji okazało się jednym z najważniejszych wydarzeń ostatnich dekad. Jednak w ostatnich latach można zaobserwować wyraźne spolaryzowanie opinii publicznej, sprzeciw wobec globalizacji i rosnące wsparcie dla partii populistycznych na całym świecie.

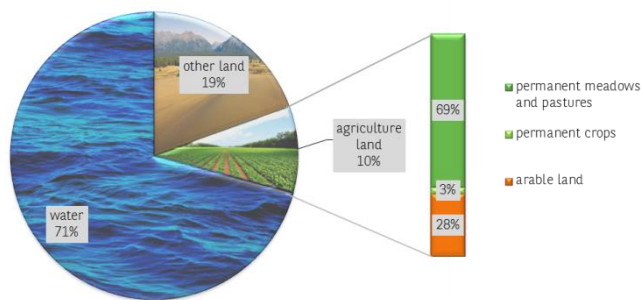
Z jednej strony w ostatnim czasie uzgodniono szereg umów handlowych, które mogą mieć istotny wpływ na handel globalny, z drugiej zaś ryzyko eskalacji ograniczeń w handlu znacząco wzrosło w obliczu sporów handlowych pomiędzy USA a głównymi partnerami handlowymi. Coraz bardziej niestabilne warunki oraz trwające konflikty regionalne mogą sprawić, że niektóre kraje skupią się na zwiększaniu własnej samowystarczalności i niezależności celem poprawy bezpieczeństwa narodowego. To może skutkować polityką nacjonalistyczną i izolacjonistyczną.

Wpływ zwiększonego protekcjonizmu byłby bardziej dotkliwy dla krajów rozwijających się niż dla krajów rozwiniętych. Sektory w wysokim stopniu chronione, takie jak rolnictwo czy przetwórstwo żywności, byłyby jednymi z najbardziej dotkniętych.

3. ŚRODOWISKO VS ROLNICTWO

W ciągu ostatnich 20 lat globalny rozwój rolnictwa ustatkował się w okolicach poziomu 4,9 mld hektarów, co oznacza, że zaledwie 3% powierzchni Ziemi jest wykorzystywane jako użytki rolne.

Wykres 8. Struktura powierzchni Ziemi

Degradacja gruntów

33% powierzchni obszarów rolniczych jest umiarkowanie lub wysoce zdegradowana. Na świecie istnieje niewiele okazji do zwiększania powierzchni użytków rolnych.

Konkurencja w zakresie zasobów naturalnych

Szacuje się, że rolnictwo odpowiada za ok. 80% wylesiania na świecie. Ma też największy udział w globalnych emisjach metanu i tlenu azotu. Emisje gazów cieplarnianych związane z rolnictwem, leśnictwem oraz innymi sposobami użytkowania gruntów wzrosły niemal dwukrotnie w ciągu ostatnich 50 lat i obecnie stanowią 1/4 globalnych emisji gazów cieplarnianych.

Co więcej, sektor żywnościowy na świecie odpowiada za 70% poboru wody. Zużycie wody na przestrzeni ostatnich 50 lat wzrosło trzykrotnie, a popyt do 2030 roku ma wzrosnąć o kolejne 40%.

Zaspokojenie coraz większego popytu na żywność za pomocą istniejących praktyk rolniczych zapewne doprowadzi do jeszcze bardziej intensywnej konkurencji w zakresie zasobów naturalnych, wzrostu emisji gazów cieplarnianych oraz dalszego wylesiania i degradacji gruntów.

3.1 Wpływ czynników środowiskowych na rolnictwo przyszłości

Powyższe kwestie mogą wpłynąć na zmiany w produkcji biopaliw oraz na strukturę produkcji rolnej. Już doprowadziły do wzrostu zmienności na rynkach surowców.

Grunty orne stają się cenne - zmiany w produkcji biopaliw

Zwiększone inwestycje w produkcję biopaliw pogłębiły spadki w dostępności gruntów ornych. Rosnąca świadomość w tym zakresie może doprowadzić do **stopniowego odejścia od biopaliw pierwszej generacji** (produkowanych głównie z roślin spożywczych) oraz do rozwoju biopaliw drugiej (z drewna i odpadów) i trzeciej generacji. Niemniej jednak zaawansowane biopaliwa oparte na resztkach raczej nie rozwiną się w ciągu najbliższego pięciolecia ze względu na brak inwestycji w dziedzinie badań i rozwoju. W naszej opinii zajmie to co najmniej 10-15 lat. Co więcej, zmiana ta będzie widoczna głównie w UE, podczas gdy w Indonezji, Malezji czy na Filipinach spodziewany jest wzrost produkcji biodiesla (w oparciu o olej palmowy).

Zmiany w strukturze produkcji rolnej

Zmiany klimatu stanowią istotne zagrożenie dla systemów rolnych oraz dla produkcji żywności. Szczególnie narażona na nie jest dostępność wody. Trwałe zmiany w zakresie klimatu, podaży wody oraz wilgotności gruntu mogą negatywnie wpłynąć na produkcję rolną w niektórych częściach świata, szczególnie w Afryce i Azji, czyli w regionach z najwyższym wzrostem konsumpcji. Z drugiej strony mamy topnienie wiecznej zmarzliny w Kanadzie i Rosji, co może stworzyć nowe grunty rolne. Łagodniejszy klimat w UE może doprowadzić do wzrostu produkcji owoców i warzyw, jak również ryżu.

Rosnąca świadomość środowiskowa konsumentów może z kolei przyczynić się do zakazania stosowania oleju palmowego w biopaliwach na terenie UE (olej palmowy uznawany jest za jeden z głównych motorów napędowych wylesiania na świecie). Dodatkowo aspekty zdrowotne sprawiają, że zakaz stosowania oleju palmowego w żywności również jest prawdopodobny, ale to raczej w Ameryce Północnej i UE. Będzie to oznaczało wzrost popytu na olej rzepakowy, sojowy i słonecznikowy.

Konsumenci coraz więcej uwagi poświęcają kwestiom środowiskowym, co w dłuższej perspektywie może doprowadzić do spadku konsumpcji wołowiny w krajach o wysokim dochodzie. FAO szacuje, że emisje związane ze zwierzętami gospodarskimi (głównie bydło) stanowią 14,5% wszystkich emisji gazów cieplarnianych, za które odpowiada człowiek.

Tak więc głównym motorem napędowym w sektorze mięsnym pozostanie produkcja drobiu. Kluczowymi aspektami są tu różnice kulturowe, czynniki religijne oraz konkurencyjność cenowa. Jednak należy zauważyć, że percepcja drobiu w Europie pogarsza się (zawartość antybiotyków, hormonów).

Większe znaczenie regionów z korzystnymi warunkami klimatycznymi i glebowymi dla rolnictwa

Biorąc pod uwagę niedobór gruntów oraz kwestie środowiskowe, produkcja rolna będzie rozwijać się głównie w regionach, w których plony wciąż można zwiększać bez negatywnego wpływu na klimat. Dobrym przykładem jest Ukraina. Kraj ten posiada 1/3 globalnego zasobu czarnoziemu, czyli płodnej gleby, która w odpowiednich warunkach daje duże plony. Ale na Ukrainie wartość dodana rolnictwa na hektar w 2014 roku wynosiła 413 USD, w porównaniu do 1 142 USD w Polsce i 2 444 USD we Francji.

Zmienność cen surowców

Pierwsza dekada XXI wieku to wzrost cen surowców rolnych i żywności oraz eskalacja zmienności. Ale po kilku latach sporych inwestycji w rolnictwo, dużych plonów, niskich cen ropy oraz słabnącego wzrostu popytu ze względu na spowolnienie gospodarcze ceny wyraźnie spadły. Niektórzy

twierdzą, że może to sygnalizować koniec ery wysokich cen produktów rolnych. My jednak nie podzielamy tej opinii.

Niższe ceny surowców w okresie 2015-2017 przełożyły się na niższe zainteresowanie rolnictwem, niższe inwestycje, stagnację plonów. Biorąc pod uwagę wzrost gospodarczy, rosnący popyt na białko zwierzęce oraz globalne zagrożenia środowiskowe, w ciągu pięciu lat czeka nas kolejny „kryzys żywnościowy”, co oznacza wysokie ceny. Tak więc wysoka zmienność cen pozostanie jednym z głównych wyzwań w branży rolno-spożywczej.

4. ZMIANY SPOŁECZNE - WZROST ZNACZENIA KONSUMENTÓW

Żywnościowy system przyszłości opiera się na dwóch głównych czynnikach społecznych - rosnącym znaczeniu młodego pokolenia (category) oraz kobiet (niezależnie od wieku). Te dwie grupy zwracają uwagę na jakość odżywiania i aktywnie poszukują informacji na temat każdego aspektu w tym zakresie. Liczą się dwa źródła informacji - społeczność lokalna i media społecznościowe, co daje przedsiębiorstwom mniejsze możliwości w zakresie wpływania na decyzje zakupowe konsumentów. Można więc rzec, że przyszły konsument będzie miał większy wpływ na biznes żywnościowy niż kiedykolwiek wcześniej.

4.1 Rosnący wpływ młodego pokolenia - od zamożności do wpływu

Duża grupa młodych dorosłych zaczyna zmieniać świat. Pokolenie Z, w wieku od 10 do 24 lat, liczy obecnie 1,8 mld ludzi na świecie (27% globalnej populacji) i staje się gospodarczą siłą.

Wśród cyfrowo połączonych młodych konsumentów każdy może być potencjalnie nadawcą. Ta zmiana ukazuje nową lukę pokoleniową: starsze pokolenie jest zamożne, młode - wpływowe (A.T. Kearney, Global Future Consumer Study). To przejście od zamożności do wpływu zmienia globalne zasady konsumpcji.

Pokolenie Z jest świadome odpowiedzialności za świat i szuka żywności pozyskiwanej lokalnie w sposób zrównoważony lub etyczny. Słowa kluczowe takie jak naturalne, organiczne czy zrównoważone stają się coraz popularniejsze.

Warto zauważyć, że trendy te nie dotyczą wyłącznie krajów rozwiniętych - widoczne są także w Azji i Ameryce Łacińskiej.

Rosnąca świadomość społeczeństwa

W ciągu ostatnich kilku lat szereg skandali związanych z żywnością wykazał zasadnicze wady w identyfikowalności łańcucha podaży żywności, co miało wpływ na poziom zaufania konsumentów. W efekcie konsumenci więcej uwagi zwracają na to, jakie produkty wybierają. Cena wciąż odgrywa kluczową rolę, ale inne czynniki zyskały na znaczeniu. Można

powiedzieć, że obecnie konsumenci w coraz większym stopniu oczekują, że ich marki będą postępowały prawidłowo.

Jedną z konsekwencji rosnącej świadomości społeczeństwa jest troska **konsumentów o zwierzęta**.

Rozwój intensywnej hodowli zwrócił uwagę wielu konsumentów troszczących się o dobrobyt zwierząt, środowisko i zdrowie ludzi. W efekcie większej wiedzy wielu konsumentów oczekuje przejrzystości i informacji na temat tego, jak traktowane są zwierzęta w branży żywnościowej.

To z kolei tworzy... **zwiększone zainteresowanie alternatywną żywnością bogatą w białko (tofu, owoce morza)**.

Najczęściej obecnie spotykanym źródłem białka pochodzenia roślinnego jest soja, groszek i serwatka. I ich dalszy wzrost jest spodziewany. O ile produkty oparte na soi, w tym tofu, tempeh czy inne tego typu produkty, będą odpowiadały za lwią część rynku alternatywnego białka (do 80% w ciągu najbliższych 10 lat), rola białka drugiej i trzeciej generacji będzie szybko rosła w nadchodzących latach.

Białko roślinne drugiej generacji obejmuje groszek, wodorosty, ryż, rzepak, zaś trzeciej generacji - owady, algi, pływające rośliny wodne oraz biologiczne źródła syntetyczne.

Podsumowując, rosnąca świadomość społeczna **wywiera presję na firmy, aby postępowały w sposób bardziej odpowiedzialny społecznie oraz pojmowały tworzenie wartości jako długofalową inwestycję w społeczeństwo**.

4.2 De-globalizacja

Branża żywnościowa stała się częścią Global Big Business i jej przywiązanie do sektora rolnego słabnie.

Jednak w ostatnich latach niektórzy konsumenci utracili zaufanie do globalizacji ze względu na skandale związane z podrabianą żywnością czy obawami o bezpieczeństwo w dystrybucji żywności. Tak więc przyszłość gospodarki globalnej może w mniejszym stopniu uwzględniać globalizację, a w większym stopniu regionalizację, szczególnie w dystrybucji żywności.

Na poziomie konsumenta można zaobserwować rosnącą etnocentryczność konsumencką i patriotyzm konsumencki.

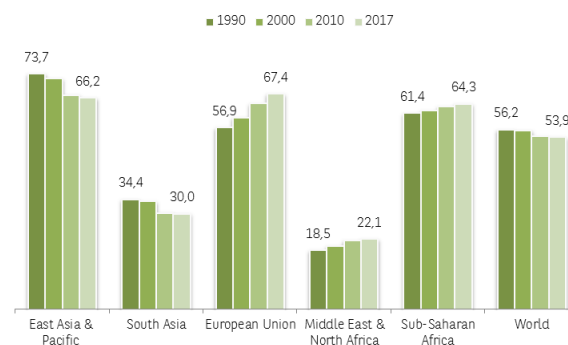
Konsumenci w krajach rozwiniętych uważają, że lokalna żywność wspiera lokalną gospodarkę, jest korzystna dla środowiska i promuje bezpieczniejsze dostawy żywności - im więcej kroków pomiędzy konsumentem a źródłem żywności, tym większe szanse na zanieczyszczenie.

4.3 Emancypacja i siła nabywczą kobiet

Wskaźniki zatrudnionych do ogółu populacji są zazwyczaj wyższe dla mężczyzn niż kobiet, a w ostatnich dekadach raczej spadały dla obojga. Ale sytuacja jest bardziej złożona

na poziomie regionalnym i krajowym - wskaźnik spada głównie w Azji, podczas gdy w Afryce i UE rośnie.

Wykres 9. Współczynnik aktywności zawodowej, kobiety (% populacji kobiet w wieku 15-64)

Ponadto w ostatnich latach rosną dochody kobiet. Na świecie kobiety zarabiają 12 bln USD rocznie (Global Gender Gap Index 2017, World Economic Forum) i szacuje się, że w ciągu pięciu lat suma ta może wzrosnąć do 18 bln USD. Szacuje się, że kobiety kontrolują ok. 20 bln USD w rocznych wydatkach konsumpcyjnych i może to wzrosnąć do 28 bln USD.

To bardzo istotne dla systemu żywności, ponieważ badania pokazują, że więcej kontroli w rękach kobiet w zakresie wydatków gospodarstw domowych oznacza większe wydatki na żywność, zdrowie, edukację oraz żywność i ubrania dla dzieci. Kobiety są także bardziej skłonne do zmiany swoich nawyków żywieniowych. Jeżeli są aktywne zawodowo, częściej sięgają po przetworzone posiłki gotowe do spożycia, ale jednocześnie zdrowe.

TECHNOLOGIE JAKO ODPOWIEDZ NA ZMIANY W GLOBALNYM SEKTORZE ROLNO-SPOŻYWCZYM

1. Technologie zwiększające wydajność

W świecie ograniczonych zasobów i rosnącego popytu na żywność nowe i ulepszone technologie stały się najważniejszym motorem napędowym wzrostu wydajności w rolnictwie. Szacuje się, że inteligentne rolnictwo może zwiększać plony aż o 30% i przynieść 2 mld USD dodatkowych przychodów firmom (raport SMARTer2030 S- the global sustainability initiative (GeSI)).

Oczekiwany CAGR wartości rynku sprzętu do **rolnictwa precyzyjnego** wynosi 12%, przy obecnej wartości rynku rzędu 3,6 mld USD. Głównym czynnikiem tego wzrostu w krótkiej perspektywie jest rolnictwo precyzyjne - termin związany z GPS, regulowanymi dawkami nawozów, danymi satelitarnymi, traktorami autonomicznymi czy zaawansowanymi systemami nawadniania. Zastosowanie dronów i robotów autonomicznych na polach jest wciąż zbyt drogie dla przeciętnego rolnika, ale w dłuższej perspektywie to się zmieni. Główną zaletą tych rozwiązań będzie ograniczenie wahań lub niedoborów siły roboczej oraz ograniczenie

bezpośrednich kosztów produkcji, a także wzrost przychodów czy plonów.

2. Innowacje w sektorze rolno-spożywczym

Rosnące koszty siły roboczej, zindywidualizowane potrzeby sektora detalicznego, coraz wyższe tempo współczesnego życia oraz kwestie środowiskowe tworzą silny popyt na innowacje. Jednak inwestowanie w klasyczne innowacje typu biopaliwa, sprzęt czy biotechnologie spowalniają w porównaniu do nowych pomysłów, takich jak rynki czy nowe systemy rolnictwa. Ten trend może zaburzyć cały sektor i doprowadzić do pojawienia się nowych graczy w sektorze rolno-spożywczym lub do dalszej konsolidacji branży.

Według danych Agfunder w 2017 roku kluczowymi obszarami globalnych inwestycji w innowacje technologiczne w rolnictwie były: internetowe sklepy spożywcze (24%, +96% r/r), rynki restauracyjne (21%, +14% r/r), technologie midstream (9%, +29% r/r) oraz nowatorskie systemy rolnicze (9%, +233% r/r).

Największe inwestycje realizowane są przeważnie w obszarach związanych z usługami żywnościowymi dla konsumentów oraz w handlu detalicznym, ponieważ to tam generuje się najwyższe przychody. Jednak sfera, w której zaszły najważniejsze zmiany to...

... nowoczesne systemy rolnictwa

Sektor ten obejmuje hodowlę owadów, rolnictwo wertykalne oraz wszelkie sposoby przemiany produkcji roślin i białka na powietrzu w produkcję wewnątrz budynków.

Owady bogatą w białko paszą dla zwierząt

Owady od niedawna uznaje się za wysokiej jakości alternatywne i zrównoważone źródło białka oraz mikroelementów. Mogą one ograniczyć wykorzystanie gruntów do produkcji paszy dla zwierząt i mogą być karmione odpadami organicznymi. To może być realna opcja dla zarządzania rosnącymi obciążeniami odpadami - recykling wartościowych materiałów, które inaczej przepadłyby. Obecnie produkcja owadów na paszę dla zwierząt jest technicznie możliwa, a od 2017 roku jest dozwolona w UE. Dlatego spodziewamy się, że białka z owadów będą się rozwijać w 2019 roku. Do 2022 roku wielkość rynku paszy z owadów ma przekroczyć 1 mld USD.

JAK BRANŻA ROLNO-SPOŻYWCZA MOŻE ODPOWIEDZIEĆ NA NADCHODZĄCE ZMIANY

- Uważamy, że pomimo rosnącego protekcjonizmu i sporów handlowych międzynarodowy handel produktami rolno-spożywczymi będzie rość za sprawą rosnącego popytu na żywność w gospodarkach rozwijających się.

Tabela 1. Zmiana wolumenu importu (2026 vs średnia z lat 2015-2017)

PRODUKT	ŚWIAT	KRAJE ROZWIJAJĄCE SIĘ	KRAJE ROZWIJAJĄCE SIĘ
Pszenica	14%	0%	17%
Kukurydza	12%	-3%	17%
Ryż	19%	9%	20%
Soja	24%	4%	28%
Posiłki białkowe	18%	9%	26%
Oleje roślinne	19%	-2%	25%
Cukier	23%	5%	29%
Wołowina i cielęcina	18%	9%	24%
Wieprzowina	4%	5%	4%
Drób	20%	1%	26%
Masto	31%	22%	34%
Ser	22%	20%	23%
Odtłuszczone mleko w proszku	21%	3%	23%
Mleko pełne w proszku	14%	-5%	15%
Ryby	13%	9%	17%

Źródło: FAO-OECD Agricultural Outlook

- To zwiększy rolę dużych firm jako globalnych dostawców żywności. Z drugiej strony w gospodarkach zaawansowanych te globalne firmy przeistoczą się w regionalnie zarządzane biznesy, aby lepiej odpowiadać potrzebom młodych konsumentów.
- W naszej opinii małe lokalne firmy będą zwiększały swój udział w dostawach w UE i Ameryce Północnej. Firmy średniej wielkości działające w skali krajowej znajdują się w najtrudniejszej sytuacji.
- Niemniej jednak rozwiązaniem dla średniej wielkości producentów żywności mogą być alianse z sieciami detalicznymi działającymi w krajach rozwijających się, szczególnie że sektor supermarketów na tych rynkach jest w coraz większym stopniu w posiadaniu inwestorów zagranicznych.
- Dla spółek z sektora żywności zmiany w strukturze produkcji rolnej mogą stwarzać problemy z podażą surowców. W efekcie mogą one być zmuszone do zmiany profilu produkcji lub zwiększeniu importu.
- Zarządzanie dynamicznie zmieniającymi się cenami surowców stanie się jeszcze ważniejsze dla rolników i producentów żywności. Jednym z działań, jakie mogą być podjęte, jest budowa bliskich pionowych i poziomych relacji w agrobiznesie (konsolidacja w żywności i rolnictwie „z pola na rynek”).
- Rosnący popyt na żywność w połączeniu z ograniczonymi zasobami oraz kwestiami środowiskowymi doprowadzi do wzrostu zainteresowania innowacjami (np. w rozwijaniu produkcji czy eliminowaniu odpadów). Innowacje te są często zbyt drogie dla przeciętnego rolnika, ale mogą być rozwijane dzięki wsparciu publicznemu.
- W swoich strategiach i decyzjach inwestycyjnych firmy powinny stawiać na inwestowanie odpowiedzialne, które uwzględnia korzyści ekonomiczne, społeczne i środowiskowe.

- Siła przetargowa rolników jest wciąż słaba, szczególnie w krajach rozwijających się. Jednak wraz ze wzrostem digitalizacji i użytkowania smartfonów rolnicy mają dostęp do danych i są w stanie śledzić takie kwestie jak ceny surowców czy informacje rynkowe w czasie rzeczywistym. Ta wiedza pomaga w podejmowaniu decyzji i wzmacnia pozycję negocjacyjną.
- Można się spodziewać rosnącego zainteresowania inwestorów zagranicznych inwestowaniem w Ameryce Południowej, na Ukrainie i w Afryce, ponieważ te regiony oferują największy potencjał rozwoju rolnictwa bez negatywnego wpływu na środowisko. Warto zauważyć, że długoterminowe inwestycje w rolnictwie są wysoce kapitałochłonne.